

1-2 | 2005
Helsingin
kaupunginmuseon
asiakaslehti
Helsingfors
stadsmuseums
kundtidning

sofia

Lapsia ja eläimiä Helsingissä

Signe Brander | Grafiker i museivärlden | Lähiö museossa

Rädda samlingarna!

I fjol fick stadsmuseet uppleva några trista överraskningar. Sommaren var regnig och vattnet rann in i museets lager. Det blev uppenbart att lagret är både otidsenligt och i dåligt skick. Museets målsättning blev att i den närmaste framtiden få ett nytt lager som skall säkra samlingarnas fortbestånd.

Kort efter att man hade startat lagerprojektet fick man överraskande höra att museets största lager måste lämna sina hyresutrymmen år 2006. Sedan fick man veta att det snart skall påbörjas stora sprängningsarbeten som hotar ett annat viktigt lager. Ett mycket stort antal föremål måste alltså flyttas undan till tillfälliga förvaringsutrymmen, vilket kräver mycket resurser.

Samlingarna som berättar om Helsingfors och helsingforsbornas liv är stadsmuseets kärna. Man kan inte skapa utställningar eller publikationer utan mångsidiga och välskötta samlingar. Ett museum är inte ett museum utan samlingar – och det finns inga samlingar utan tillbörliga lager.

För ett par årtionden sedan fick stadsmuseet lagerutrymmen som enligt nutidens kunskap inte lämpar sig för förvaring av museiföremål. Förhållandena är sådana att en del av samlingarna kan skadas eller till och med förstöras. Man måste trygga bevarandet av stadsbornas kollektiva minne och värdefulla nationalegendom. Museiarbetarnas, forskarnas och konservatorernas flit och expertis räcker inte allena. Den viktigaste förutsättningen för samlingarnas bevarande är att det finns resurser att skaffa tidsenliga lager.

Trots problemen öppnar stadsmuseet två nya utställningar år 2005: "Mammutar och marsvin" i Barnmuseet berättar om Helsingfors djurhistoria och den nya interiörutställningen "Stiligt" i Domarby gård presenterar skatter från museets möbelsamlingar.

Välkommen åter att ta del av kunskap och upplevelser om livet i gångna tiders Helsingfors!

Tiina Merisalo, museidirektör

Kokoelmat turvaan!

Kaupunginmuseossa koettiin ikäviä yllätyksiä viime vuonna. Sadekesän vesivuodot tekivät ilmeisiksi museon varastojen huonon kunnon ja epäajanmukaisuuden. Tavoitteeksi otettiin uuden, kokoelmien säilymisen turvaavan varaston saaminen lähivuosina.

Hankkeen käynnistyttyä saatiin yllättäen tieto, että museon suurin varasto joutuu lähtemään vuokratiloistaan 2006. Sitten kuultiin myös pian alkavista räjäytystöistä, jotka uhkaavat erästä toista tärkeää varastoa. Valtava määrä museoesineitä täytyy siis nopeasti siirtää turvaan väliaikaistiloihin ja keskittää voimavarat muuttoihin.

Helsingistä ja helsinkiläisten elämästä kertovat kokoelmat ovat kaupunginmuseon ydin. Näyttelyitä ja julkaisuja ei synny ilman monipuolisia ja hyvin hoidettuja kokoelmia. Ilman kokoelmia ei ole museota – eikä kokoelmia ole ilman asianmukaisia varastoja.

Kaupunginmuseo sai vuosikymmeniä sitten varastoiksi tiloja, jotka eivät nykytiedon mukaan sovi museoesineiden säilyttämiseen. Niiden oloissa osa kokoelmista voi vaurioitua tai jopa tuhoutua. Kaupunkilaisten yhteisen muistin ja arvokkaan kansallisomaisuuden säilyminen tulee turvata. Museon tutkijoiden ja konservattorien ahkeruus ja asiantuntemus eivät yksin riitä, vaan kokoelmien säilymisen perusedellytys on ennen kaikkea raha ajanmukaisten säilytystilojen hankkimiseen.

Ongelmista huolimatta kaupunginmuseo avaa 2005 kaksi uutta näyttelyä: Lastenmuseon "Mammutista marsuun" kertoo Helsingin eläinten historiasta ja Tuomarinkylän kartanon uusi interiöörinäyttely "Tyylikästä" esittelee museon huonekalukokoelmien aarteita.

Tervetuloa jälleen ammentamaan tietoa ja kokemuksia menneiden aikojen elämästä Helsingissä!

Tiina Merisalo, museonjohtaja

1-2/2005

sofia
Helsingin
kaupunginmuseon
asiakaslehti
Helsingfors
stadsmuseums
kundtidning

Päätoimittaja/Huvudredaktör Tiina Merisalo, museonjohtaja/museidirektör **Toimitus/Redaktion** Helsingin kaupunginmuseo, tutkijatiedottaja Jere Jäppinen **Osoite** PL 4300, 00099 Helsingin kaupunki, puhelin (09) 169 3933, telekopio (09) 667 665 **Adress** PB 4300, 00099 Helsingfors stad, telefon (09) 169 3933, telefax (09) 667 665 **Kotisivu/Hemsida** www.helsinginkaupunginmuseo.fi/www.helsingfors-stadsmuseum.fi/www.helsinkiitymuseum.fi **Sähköposti/E-post** kaupunginmuseo@hel.fi **Ulkoasu/Lay out** Recommended Finland Oy **Kirjapaino/Tryck** Suomen Graafiset Palvelut Oy **ISSN** 1457-9049. Seuraava lehti ilmestyy 2006. Följande nummer utkommer 2006.

sofia

1–2 | 2005

sisältö

- 4 Mammutti ja marsu tulevat!
- 6 Museoesineet varastossa
– hyllyllä mutta ei hyllytetty
- 10 Kaupunginmuseo
juhlii Elantoa
- 12 Grafiker i museivärlden
- 14 Signe Brander
– Helsingin kuvaaja
- 18 Vanhojen talojen vaalijat
- 20 Lähiö museossa,
museo lähiössä
- 22 Sofian uutisia**
- 24 Helsinki Helsingin alla
- 26 Brief in English
- 26 Programme for 2005
- 27 Program för 2005
- 28 Ohjelma vuonna 2005

Kansikuva: Poika ruokkii puluja Esplanadilla 1949.
Väritys: Jaana Mellanen

6 Museon epääjanmukaiset varastotilat tuottavat huolta konservattoreille – ruoste uhkaa paloruiskua ja -ämpäriä.

14

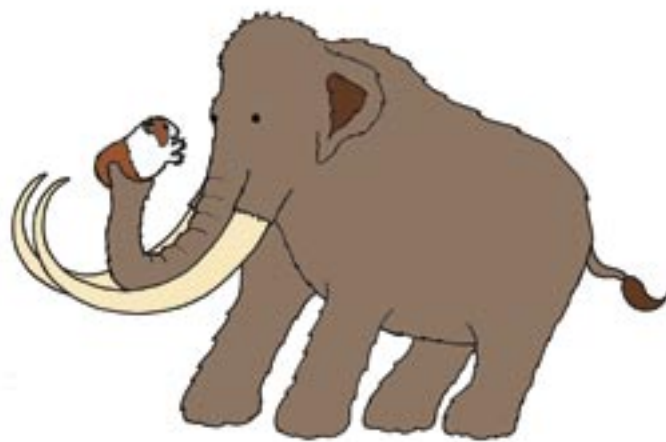
Signe Branderista on vain kaksi valokuvaa, mutta hänen upeita Helsinki-otoksiaan on kaupunginmuseossa yli 900.

20 Lähiöiden koulut ja ostoskeskukset ja koko lähiöelämä ovat tärkeä ja arvokas osa Helsingin historiaa.

Teksti: Jere Jäppinen, tutkija
Kuvat: Helsingin kaupungin museo

Mammutti ja

Helsingin eläinten historia on aiheena Lastenmuseon uudessa Mammutista marsuun -näyttelyssä, jota täydentävät myös hauska eläinaapinen ja monipuoliset verkkosivut.

Korkeasaaren retkellä tutustuttiin muun muassa vanhan karhulinnaa ahtaisiin oloihin.

Helsingissä on kautta aikain elänyt ihmisten rinnalla asukkaita, jotka kulkevat neljällä tai useammalla jalalla, lentävät tai uivat. Helsingiläisten elämään ovat kuuluneet sekä pihapiirin tutut kotieläimet että metsän ja meren villieläimet, ja onpa täällä nähty kaukaisia eläinvieraitakin. Muinaisten mammuttien ja nykyajan pulleiden lemmikkimarsujen väliin mahtuu monta eläintarinaa.

Kaupungin eläinten vaiheet voivat yllättää nykyhelsingiläisen. Vielä 150 vuotta sitten Helsingin arkeen kuuluivat kotieläimet lehmistä lampaisiin, kanoista sikoihin. Nykyään vain hevosia voi joskus harvoin nähdä kaupungin kaduilla. Monet meille tutut kaupunkieläimet olivat puolestaan harvinaisia vielä 1800-luvun puolivälissä. Sen ajan helsinkiläiset eivät tunteneet puluja,

pullasorsia ja naurulokkeja. Kaupunkiin eksynyt orava oli lehtiutisen arvoinen ja siili suorastaan pelottava hirmu.

Eläinhistoriassa on useimmiten kysymys ihmisten ja eläinten suhteista. Joskus ihmiset ovat pitäneet joistakin eläimistä ja vainonneet toisia ja joskus osat ovat vaihtuneet. Sudet ja karhut aiheuttivat paljon harmia 1600–1700-luvun helsinkiläisille tappamalla heidän karjaansa, ja siksi Töölön laidunmailla järjestettiin susijahteja. Nykyään karhun näyttäytyminen pääkaupunkiseudulla on suuri tapaus. Rotat tekivät vuosisatoja tuhojaan ihmisten ruoka-aitoissa ja kissoilla oli töitä niiden metsästämisessä. Nykyajan kissat eivät juuri saa iskeä kynsiään pikkueläimiin, ja kaupungin rottakantaa karsitaan myrkytyksin.

Mutta muutamat rotat saavat nauttia paikasta ja herkuista lemmikkeinä!

Näyttely lapsille lasten kanssa

Maaliskuussa 2005 avautuvaa Mammutista marsuun -näyttelyä on valmisteltu jo vuosia. Lastenmuseon toimintaperiaatteisiin kuuluu, että näyttelyt tehdään yhdessä lasten kanssa. Uutta näyttelyä pohjustetaan edellisinä vuosina kursseilla, joilla perehdytään aihepiiriin lasten kanssa keskustellen, askarrellen, leikkien ja retkeillen. Osa kursien tuotteista päättyy näyttelyyn.

Mammutista marsuun -näyttelyä edeltäneet kaksiviikkoiset kesäkurssit pidettiin 2002 ja 2004. Ensimmäisellä kurssilla paneuduttiin kaupunkiluontoon ja kaupungin villieläimiin useilla luontoretkeillä.

Possu syntyy
solumuovista,
kanaverkosta ja
harsokankaasta.
Lopulta koko
komeus verhot-
tiin liisteröidyllä
sanomalehti-
paperilla ja
maalattiin.

marsu tulevat!

Historiallisen ulottuvuuden retkeilyyn antoi tutustuminen Helsingin vanhoihin, eläinten mukaan nimettyihin kortteleihin, eräänlaiseen näkymättömään eläintarhaan. Viime kesän kurssilla pääpaino oli askartelussa. Näppärät kädet tekivät museovieraiden iloksi pirteitä maatiaiskanoja, komean possun, silakkaparven ja joukon uuden-aikaisia eksoottisia lemmikkejä. Yksi työryhmä tallensi kuvin ja sanoin kurssin touhuja näyttelyn verkkosivuja varten.

Museon tutkijat ja museolehtorit ovat luoneet näyttelyn sisällön, jonka osaksi lasten työt asettuvat. Mammutista marsuun vie Lastenmuseon kävijän luontoretelle kau-

punkieläinten erilaisiin maisemiin. Heti alkajaisiksi sukelletaan kalojen valtakuntaan Suomenlahteen ja Vantaanjokeen. Sitten kiivertään lintutorniin tähyilemään kaupungin lintuja ja vieraillaan 1800-luvun puolivälin helsinkiläistalon pihalla tervehtimässä Rosita-lehmää ja muita kotieläimiä. Pistäytyminen eläintarhassa ja sirkuksessa johdattaa viimein tämän päivän eläinrakkaaseen helsinkiläiskotiin, jossa viihtyvät niin käärmeet kuin hämähäkitkin.

Lastenmuseossa leikillä on tärkeä sija. Siksi myös Mammutista marsuun -näyttelyssä saa kurkistella ja kurkotella salaisiin soppiin, aukoa luukkuja ja pelata palapeliä,

kiipeillä ja kiikaroida. Lapsiryhmät pääsevät tutustumaan Helsingin eläinten vaiheisiin opastetuilla kierroksilla. Aihe on esillä myös keskiviikkoisin kokoontuvassa museokerhossa, johon lapset voivat tulla yksinkin.

Tietoa ja hupia kirjassa ja verkossa

Leikki-ikäisiä varttuneemmat lapset ja aikuisetkin voivat syventyä Mammutista marsuun -näyttelyn aihepiiriin myös lukien. Lastenmuseon suosittu Penni-kirjasarja saa jatkokseen historiallisen eläinaapisen, jossa joka aakkosen kohdalla esitellään jokin Helsinkiin liittyvä eläin tai eläinhistorian ilmiö. Aapisen kuvituksena on käytetty museon kuva-arkiston eläinaiheisia valokuvia, joita on elävöitetty värityksin ja museon sarjakuvataiteilijan hauskein eläinhahmoin. Joka kuvaan liittyy pieni eläinruno.

Helsingin eläinten vaiheista kerrotaan lisää myös verkkosivuilla, jotka avautuvat yhtä aikaa näyttelyn kanssa maaliskuussa. Verkkosivut täydentävät näyttelyn antia monin tiedoin, kuvin, tarinoin, pelein ja lukuisin kiintoisin eläinaiheisin linkein. Jo nyt Lastenmuseon sivuilla voi käydä tutustumassa viime kesän kurssin työhön ja aikaansaannoksiin.

Mammutista marsuun
Lastenmuseossa, kirjana ja museon verkkosivuilla 14.3.2005 alkaen.

J j

*Eräs jääkarhu rakasti katuja
eikä Pohjoisnavan jäisiä latuja.
Kun se lomille lähti,
niin taashan se nähtiin
mittaamassa Helsingin katuja.*

Mammutista marsuun -eläinaapisessa tavataan j-kirjaimen kohdalla jääkarhu.

Tekstiilikonservaattori Maarit Heikkinen on vuorannut säilytyslaatikon ja pehmustanut 1750-luvulta olevan rummunlyöjän puvun. Kaulusta tukevat makkarat ovat vanulla täytettyä trikoosukkaa.

Teksti: Elina Kallio, tutkija
Kuvat: Helsingin kaupunginmuseo/Erkki Salmela

Museoesineet varastossa – hyllyllä mutta ei hyllytetty

Kaupunginmuseon kokoelmien laajuuden ymmärtää vasta katsellessaan varastohyllyjä. Näyttelyissä on vain kymmenesosa esineistä. Näytteillä olevan kahvinkeitTIMEN lisäksi varastossa on hyllyllinen kahvinkeitTIMIÄ eri vuosikymmeniltä. Niiden säilyminen tuleville sukupolville edellyttää asianmukaista varastointia.

Kaupunginmuseolla on kymmenen eri näyttelypistettä, mutta siitä huolimatta suurin osa museon kokoelmista on varastossa. Näyttelyissä on esillä kymmenesosa 300 000 esineen kokoelmasta. Museokokoelmien luonteeseen kuuluu, että kokoelmasta vain pieni osa on näytteillä ja huomattavasti suurempi osa varastoituna. Vain sillä tavoin esineet säilyvät ja museolla on näytettävää tulevinakin vuosisatoina.

Näyttelyyn vuonna 2050?

Helsingin kaupunginmuseon kokoelmat kasvavat vuosittain lähes 500 esineellä. Teollinen tuotanto on moninkertaistanut esi-

neiden määrän maailmassa, ja esineitä otetaan museon kokoelmiin hyvin rajatusti. Kokoelmaa kartutetaan tulevaisuutta ajatellen.

Tämän päivän elämän tallentamista kutsutaan nykydokumentoinniksi. Vuonna 2004 nykydokumentoinnin teemoina ovat olleet lasten elämänpääri ja kotitalouden pakkaukset. Museon kokoelmiin on hankittu koulu-reppu ja hampurilaisravintoloiden leluja, jogurttipurkkeja, shampoopulloja sekä kolesterolia alentavan margariinin rasia.

Näitä esineitä ei tarvita vielä museon näyttelyissä, vaan ne luetteloidaan ja varastoidaan osaksi kokoelmaa. Ehkä 2050-luvulla Hakasalmen huvilan näyttelyssä on

2000-luvun alun aamiaispöytä tai lastenhuone. Siihen asti esineiden on säilyttävä museon varastossa.

Kosteus kuriin

Kotona koi ehti syödä villavaatteisiin reikiä jo yhden kesän aikana ja kesämökin kalusteista hilseilee maali talven jälkeen. Oikea säilytystapa ehkäisee vaurioita ja pidentää esineen käyttöikää. Asianmukaiset säilytysolosuhteet ovat sitäkin tärkeämmät, kun esineen on tarkoitus säilyä mahdollisimman kauan kuten museossa.

Museoesineiden säilyttämisen kannalta ihanteelliset olosuhteet määräytyvät

Kaupunginmuseon nykyisissä varastotiloissa säilytysoloja ei voi säädellä ja vuodenaikojen mukaan heilahtelevat lämpötila ja ilmankosteus rasittavat jatkuvasti esineistöä. Huonekalukonservaattori Ritva Mannermaa esittelee pukeutumis-kaappia, jonka maali hilseilee niin pahasti, ettei sen kiinnitys enää välttämättä onnistu konservoinnin menetelmillä.

materiaalin mukaan. Säilytysolosuhteissa on kaksi ratkaisevaa tekijää: lämpötila ja ilmankosteus. Metalliesineet tulisi säilyttää kuivassa, kun taas puu kärsii sekä liian kuivasta että liian kosteasta huoneilmasta. Joidenkin materiaalien kuten herkästi syttyvien nitraattinegatiivien säilytyksessä on lisäksi omat erikoisvaatimuksensa.

Olosuhteiden on myös oltava tasaiset, sillä suuret ilmankosteuden ja lämpötilan vaihtelut vaurioittavat esineitä. Sisäilman kosteus nousee aina kesällä ja laskee talvella, mutta vuodenaajoista johtuvia vaihteluita on mahdollista tasata ilmastoinnilla.

Ei varkaita eikä viemäriputkia

Pitkäaikaisessa säilytyksessä esineet on suojattava myös valolta ja lialta. Erityisesti tekstiilit ovat herkkiä valolle. Likaa tulee sekä sisältä että ulkoa, ja on tärkeää estää kaupunki-ilman epäpuhtauksien pääseminen museovarastoon. Säännöllinen siivous on myös osa tuhohyönteisten torjuntaa. Tuhohyönteiset kuten koi ja turkiskuoiraainen ovat suurin riski tekstiileille ja verhoiluille huonekaluille.

Hälytysjärjestelmät ehkäisevät ulkoisia vaaroja kuten murtoja ja varkauksia. Varstorakennuksen on oltava turvallinen myös sisältä, mikä tarkoittaa palo- ja vesivahin-

kojen riskin minimoimista. Tämän vuoksi museovarastossa ei esimerkiksi saa olla koteloitamattomia vesi- tai viemäriputkia.

Sukeltajanpuvun pehmusteet

Museon esinetutkijoille ja konservaattoreille varasto on keskeinen työpiste. Varastoidut esineet ovat yleisölle ja museokävijälle näkymättömissä mutta tutkijoiden ja konservaattoreiden ulottuvilla: varastossa esineitä luetteloidaan ja tutkitaan sekä konservoidaan. Kuhne-ammetta tai pajatsoa ei voi nostaa kirjoituspöydälle luuteloitavaksi, vaan esinettä on tutkittava varastossa.

Ennen näyttelyyn tuloa esine konservoidaan, mikä voi puhdistamisen lisäksi tarkoittaa esimerkiksi irronneiden osien tai maalin kiinnittämistä. Ennaltaehkäisevä konservointi pyrkii minimoimaan näiden varsinaisten konservointitoimenpiteiden tarpeen. Ennaltaehkäisevän konservoinnin tavoitteena on säilyttää esine alkuperäisessä kunnossaan mahdollisimman pitkään.

Tasaiset säilytysolosuhteet ovat tässä tärkein lähtökohta. Lisäksi on huomioitava esineen materiaali ja erityisvaatimukset. Esineet on suojattava ja usein myös tuettava säilytyksen ajaksi. Konsolipöydän painava marmorinen pöytälevy esimerkiksi säilytetään erillään, etteivät pöydän puiset, kulla-

Koteloitamattomat putket ovat aina riski museovarastossa.

tut jalat rasitu. Sukeltajanpuvun hylly taas pehmustetaan mittatilaustyönä, ettei kuminnen puku taitu vääristä kohdista.

Ongelmina noki ja vesivuodot

Laajan ja monipuolisen, Helsingin ja helsinkiläisten historiasta kertovan kokoelman hoitaminen, tutkiminen ja säilyttäminen on kaupunginmuseon päätehtävä. Neliömetreissä mitattuna kokoelman säilyttäminen on näistä tehtävistä mittavin.

Kaupunginmuseon varastotiloja ei ole rakennettu museovarastoiksi, eivätkä niiden olosuhteet vastaa nykyaikaisia vaatimuksia. Ilmansaasteet ovat ongelma heikosti eristetyssä varastorakennuksessa. Esineet likaantuvat suojauksesta huolimatta ja vastavaihdetut huonekalujen suojakankaat tulevat nokisiksi. Puhdistaminen taas kuluttaa aina esinettä.

Vuodenaikojen mukaan heilahteleva lämpötila ja ilmankosteus rasittavat jatkuvasti esineistöä, koska vaihteluita ei museon nykyisissä varastotiloissa voida säädellä. Sateinen kesä paljasti taas myös ikäviä vesivuotoja.

Tavoitteena uusi varasto

Konservaattorit ovat joutuneet toteamaan kosteusvaurioita muutamissa esineissä. Huonekalukonservaattori Ritva Mannermaan mukaan säilytysolosuhteista johtuva vaurioituminen näkyy huonekalukokoelmassa selvästi. Äärimmillään kosteus voi aiheuttaa homeutumista.

Esinekonservaattori Leena Lehdolla on myös havaintoja säilytysolosuhteiden aiheuttamista vaurioista. Esimerkiksi peltisissä paloämpäreissä ja -ruiskuissa, jotka olivat aikaisemmin joka korttelissa pakollisia sammutusvälineitä, on merkkejä aktiivisesta korroosiosta eli yksinkertaisesti ruosteesta.

Kaupunginmuseon laajat kokoelmat vaativat säilykseen ehdottomasti paremmat ja turvallisemmat olosuhteet. Nykyisissä varastoissa vauriot vain laajenevat. Museonjohtaja Tiina Merisalo onkin asettanut tavoitteeksi, että museo saa ajanmukaiset varastotilat aivan lähivuosina. Konservaattorit miettivät jo, montako muuttolaatikkoa tarvitaan 300 000 esineen muutossa...

Hyllyjen on oltava turvallisia sekä museoesineille että henkilökunnalle. Ergonomia ja työturvallisuus korostuvat isojen esineiden kuten huonekalujen ja rakennusosien käsittelyssä. Ritva Mannermaa näyttää vanhoja heikkorakenteisia vanerisia huonekaluhyllyjä, jotka ovat taipuneet huonekalujen painosta.

Seitsemän päivää – 27 -asteisessa pakastimessa tuhoaa koit. Pakastaminen onkin vaihtoehto myrkytykselle. Museon pakastinkontti on mitoitettu hevosvaunujen mukaan. Tavallisin sitä käytetään verhoilluille huonekaluille.

Teksti: Minna Sarantola-Weiss, tutkimuspäällikkö
Kuvat: Helsingin kaupunginmuseo

Elannon kummilahja on ollut mieluinen jäsenetu vuosikymmenien ajan. Ensimmäinen kummilahja luovutettiin 1931.

Kaupunginmuseo juhlii Elantoa

Kaupunginmuseolla on suuri Osuusliike Elannon historiasta kertova esine- ja valokuvakokoelma. Sen avulla voi muodostaa kuvan yrityksestä, joka on vuonna 2005 kuulunut sata vuotta pääkaupunkiseudun elämään.

Elanto on ollut suuri ja monella alalla uraauurtava yritys ja samalla osa helsinkiläisten arkea. Lähikaupat olivat aikoinaan kotitalouksien tärkein palvelu ja hyvin monen helsinkiläisen lähin lähikauppa oli juuri Elanto osuusliikkeen tiheän myymäläverkoston ansiosta.

Sata vuotta Elantoa

Myymläverkoston perustana olivat leipä- ja maitomyymälät. Maitoahan ostettiin koteihin päivittäin ennen jääkaapin tuloa talouksiin. Ennen pitkää tuotevalikoimaa kuitenkin laajennettiin ja Elanto perusti sekatavaraliikkeitä, lihakauppoja ja rohdosmyymälöitä ja laajensi myös tavaratalotoimintaan.

Elantolaisuus on kuitenkin ollut enemmän kuin edullisia ostoksia lähinaapurissa. Parhaimmillaan se on ollut koko perheen toimintaa, sillä osuustoimintaperiaatteen mukaisesti elantolaisuus ei ollut vain asiakkuutta vaan myös jäsenyyttä. Osuustoiminta oli tapa suhtautua kaiken läpäisevään nykyaikaan, ja osuuskunta tarjosi siihen eväitä, kulttuuritoimintaa, urheilua ja kuluttajavalistusta.

Jäsenperheen jälkikasvu on voinut aloittaa elämänsä kummilahja kainalos-

Leipä- ja maitomyymälät olivat Elannon alkutaipaleen kivijalka. Leipämyymälä Mäkelänkatu 43:ssa 1930-luvulla.

saan, viettää kesälomaa Sompasaaren lastensiirtolassa, hoidattaa hampaansa Elannon hammashoitolassa ja pesettää aikuistuttuaan matot Elannon mattopesulassa. Sitten elantolainen on asioinut Pullapuodeissa, Marketoissa ja Siwoissa ja olutkulttuurin kehittyessä nauttinut huerteisensa vaikkapa William K:ssa. Nythän Elanto suuntaa tulevaisuuteen osana HOK-Elanto -konsernia.

”Olen Elanto-sukua”

Elantolaisuus on usein myös merkinnyt vuosikymmenien mittaista elämänuraa Elannon palveluksessa. Elannolla oli maine edistyksellisenä ja työnteekijämyönteisenä työnantajana. Myönteisyys toteutui vaikkapa perheenjäseniinkin ulottuneena terveydenhoitona, työsuhdeasuntoina ja koulutusmahdollisuuksina.

Tällä kaikella oli suuri merkitys, varsinkin ennen kuin hyvinvointivaltion turververkko alkoi tiivistyä 1970-luvulla. Yhden perheen jäseniä saattoikin olla Elannossa töissä jopa kolmessa sukupolvessa. Elannolla oli turvallisen työnantajan maine.

”Se reuna oli aivan satumaisen hyvää”

Kaupunginmuseo keräsi yhteistyössä HOK-Elannon kanssa Elantoa koskevia muistoja vuodenvaihteessa 2003–2004. Lisäksi olemme haastatelleet entisiä työnteekijöitä. Kaikkiaan

saimme talteen noin 750 erilaista muistusta. Ne kertovat nimenomaan Elannon läsnäolosta kaupunkilaisten arjessa.

Päällimmäisenä ihmisten muistoissa on ollut Elannon leipä, josta kaikki myös sai alkunsa. Vielä 60-luvulla polakkaa ostettiin ehkä vain puolikas, jos rahat olivat vähissä, mutta se tuoksu... Elanto onkin jäänyt muistelijoitten mieliin juuri tuoksuina, makuina ja kokemuksina – yleensä – ystävällisestä palvelusta. Pitkäaikaiset myymälänhoitajat toivat asiakassuhteisiin jatkuvuutta.

Elanto oli Suomen ensimmäinen teollisten valmisruokien valmistaja. Elannon eistehtas valmisti vuodesta 1930 lähtien kotien käyttöön esimerkiksi lihapullia ja kaalikääryleitä. Varsinaisesti einesten käyttö suomalaiskodeissa yleistyi vähitellen 1950-luvulta alkaen. Mainosteline vuodelta 1960.

Elanto kirjaksi ja verkkoon

Elanto on siis kaikin tavoin muistamisen arvoinen osa Helsingin jokapäiväistä elämää. Kaupunginmuseon toiminnassakin Elanto on jatkuvasti läsnä, sillä museolla on nykyisin hallussaan varsin suuri Elanto-kokoelma. Kokoelmissa on somistustarvikkeita, näkileipämuotteja ja mainoskylttejä. Lisäksi meillä on hyvin monipuolinen lasinegatiivi- ja valokuvakokoelma. Kuvat kertovat esineiden tapaan varsinakin myymälöiden ja tuotantolaitosten arkipäivästä. Elannon kuuluisien julisteiden kokoelma on sen sijaan Lahden julistemuseon hallussa.

Museo haluaa osaltaan osallistua Elannon satavuotisjuhlaan julkaisemalla kerättyjä muistoja ja muuta Elantoon liittyvää materiaalia kirjana, joka ilmestyy syksyllä 2005. Kirjoittajina on museon omia tutkijoita ja tutkijoita Helsingin yliopistosta, Kuluttajatutkimuskeskuksesta ja Tilastokeskuksesta.

Lisäksi vuoden aikana avataan verkkonäyttely, jonka kautta kaupunkilaiset voivat tutustua siihen, miten Elannon myymäläverkko aikoinaan asettui kaupunkiin. Verkon välityksellä myymälöissä voi vierailla myös sisällä tapaamassa tuttua kaupan tatiä. Ei päivää ilman Elantoa.

Elanto on ollut merkittävä rakennuttaja Helsingissä. Arkkitehti Väinö Vähäkallion suunnittelema pääkonttori valmistui Hämeentielle 1928.

Text: Jere Jäppinen, forskare

Bild: Helsingfors stadsmuseum/Erkki Salmela

Grafiker i museivärlden

Maria Appelberg är grafiker som samarbetat mycket med museerna. Hon är också en sann helsingforsare som både bor och arbetar i Kronohagen.

Maria Appelbergs namn kan man hitta i flera böcker som Helsingfors stadsmuseum gett ut. Bland dem kan nämnas den populära picknickkokboken *Pique-nique*, den vackra historiken över Villa Kleinh samt den stiliga utredningen om arkitekturen i Helsingfors köpcentra. Hennes senaste arbete är den lekfulla abc-boken *Mammutar* och marsvin som skall komma ut i mars 2005 på båda språken.

Museiböcker, välkomna utmaningar

Museerna är välbekanta för Maria Appelberg. Ända sedan början av 1990-talet har hon samarbetat med olika museer, till en början främst med konstmuseer. Mest har det varit fråga om utställningskataloger men också broschyrer, affischer och kort.

Hon har fått en bred erfarenhet av olika museiböcker. Ur hennes synvinkel varierar museernas publikationer mycket, vilket beror förstås på materialet och till vem boken vänder sig till. I allmänhet är hon nöjd med museernas bokprojekt.

– Våra museer har en mycket god standard på sitt innehåll i sina publikationer. Men som grafiker hoppas jag att det också skulle finnas pengar att satsa på den visuella sidan.

Museernas publikationer bjuder en grafiker intressanta och behagliga utmaningar.

– Ofta har museerna ett bildmaterial som grafikern arbetar med glädje med. Många museipublikationer är framför allt "bilderböcker" och kan fungera som vackra gåvoböcker. Sådana är det alltid roligt att arbeta med.

För grafikern
Maria Appelberg
är Sprutmästarens
gård en annan
värld mitt inne
i stan, en oas av
lugn och ro nära
hennes hem och
arbetsrum.

Enligt Maria Appelberg kan en musei-bok se ut nästan som vilken bok som helst. Men de har också sina säregna egenskaper och dimensioner som en grafiker måste bära i minnet.

– En viss saklig linje måste man sträva efter. Museerna har en informativ upp-gift och den får inte glömmas när man ombryter för dem. Varje museum har också sin egen image och den måste synas i museets publikationer.

Rötter i Helsingfors

Maria Appelberg har bott sitt hela liv i Helsingfors och kommer också från en familj som allesammans är födda och upp-vuxna här.

– Långt bort härifrån har vi inte kommit...

Hon växte upp i östra Helsingfors, gick i skola där och levde igenom de östra förstädernas växtvärk. På den tiden tyckte hon att hela världen fanns där och stadens centrum var en okänd planet. Nu är rollerna omkastade i hennes liv, då hon både bor och arbetar i Kronohagen.

Hon har ett varmt förhållande till sin hemstad och känner dess historia en bit in på djupet. Också kulturhistoria står henne nära, särskilt konsthistoria som rör sig förstås på ett litet större plan än enbart Helsingfors.

Hon trivs i Helsingfors som hon anser att vara en lagom stor stad.

– Den känns som en riktig stad med centrum och olika stadsdelar, egentligen den enda riktigt ordentliga stad vi har i Finland.

Men beskådande av stadens senaste ut-veckling gör henne inte särskilt lycklig.

– Den här staden har aldrig förstått att uppskatta det den redan har. Man har inte ännu lärt sig att ta vara på det som en gång fanns. Förnyandets och förändrandets iver är enorm, tyvärr utan kritik och kännedom om stadens historia.

Av de försvunna drag i Helsingfors saknar hon mest de öppna luckorna i stan som fanns här och var.

– Nu byggs allting igen och vi stängs in. Till och med busstationen kommer jag att sakna.

Lyckligtvis finns det ännu några få ställen också i centrum där man kan pusta ut och återuppväcka minnen av ett annor-lunda Helsingfors. För Maria Appelberg är Sprutmästarens gård som ligger i hennes nära grannskap ett sådant ställe, en annan värld mitt inne i stan.

– Mycket längre bak i tiden kommer man inte ofta i Helsingfors.

Sprutmästarens gård

Kristiansgatan 12

Öppet 5.6.–31.8.2005

samt 27.11.2005–5.1.2006

Teksti: Riitta Pakarinen, yksikönpäällikkö

Kuvat: Helsingin kaupunginmuseo/Signe Brander

Signe Brander

– Helsingin kuvaaja

Siltasaarenkatua entisen Pikku Siltasaaren eli Rottasaaren kohdalta vuonna 1907. Oikealla olevassa Kovinin vuokratalossa asui suomalaisten lisäksi venäläisiä, juutalaisia ja tattareita. Pihalla talon lapset puhuivat "suomea, ruotsia ja venettä sekaisin ja laulettiin myös kaikilla kielillä" (Martta Salmela-Järvinen). Taustalla kohoa raitioteiden sähkövoimalan savupiippu. Pikku Siltasaari hävisi 1890-luvulla maantäytön yhteydessä osittain Hakaniementorin alle.

Kaupunginmuseon kuva-arkistossa on lähes miljoona valokuvaa, joista monet ovat nimekkäiden kuvaajien otoksia. Signe Brander on heistä rakkain niin kuva-arkiston asiakkaille kuin henkilökunnallekin.

Signe Branderin kuvat ovat jatkuvasti asiakas-tilausten suosikkilistoilla, ja niitä osataan kysellä ulkomailtakin. Tuskin yhtään 1900-luvun alun Helsingin historiasta kertovaa kirjaa on kuvitettu ilman hänen otoksiaan. Signe Branderin suuren suosion syynä ovat hänen uskomattoman hienot kaupunkikuvansa, joissa merkittävää osaa näyttelevät aina myös helsinkiläiset. Ihmiset ovatkin Signe Branderin tavaramerkki, josta hänen kuvansa tunnetaan ja tunnistetaan.

Muinaismuistolautakunnan palkkalistalla

Helsinki eli 1900-luvun alussa ennen ensimmäistä maailmansotaa suurten muutosten aikaa. Rakennustoiminta oli vilkasta ja vanhaa rakennuskantaa purettiin nopeasti kivitalojen tieltä. Kahdessakymmenessä vuodessa kaupunkiin nousi 1 400 uutta rakennusta ja asukasluku nousi yli sadan tuhannen. Keskellä kiivasta muutosta heräsi valistuneissa piireissä tarve saada häviävä kaupunkikuva dokumentoitua.

Vuonna 1906 nimitettiin Helsinkiin Muinaismuistolautakunta, jonka päätehtävänä oli valmistella kaupunginmuseon perustamista mutta aloittaa myös kiireellisesti muuttuvan kaupungin valokuvaaminen. Lautakunta teki rohkean päätöksen palkata mittavaan ja vaativaan kuvaustehtävään nainen – Signe Brander. Valokuvausdokumentointi alkoi vuonna 1907 ja päättyi vuonna 1913. Viisivuotisen yhteistyön tuloksena syntyi 907 kuvallista dokumenttia häviävistä ja muuttuvista kaupunkinäköymistä.

Valokuvausdokumentointityö organisoitiin tehokkaaksi ja taloudelliseksi. Jatkuvassa muutoksessa elävää kaupunkia ei voinut valokuvata ilman järkeviä etukäteissuunnitelmia. Niitä varten lautakunta sai tietoja kaavoitus- ja rakennustoiminnasta vastaavilta viranomaisilta. Kuvattavat kohteet lautakunnan herrat ja Signe Brander kävivät katsastamassa yhteisillä sunnuntai-retkillä. Näin syntynyttä kuvausohjelmaa Signe Brander sai toteuttaa itsenäisesti omia valokuvataiteellisia näkemyksiään noudattaen.

Maitokauppias hevosineen asuintalon pihalla, Konstantininkatu 32 (nykyinen Meritullinkatu), talvella 1907.

Valokuvaustyö alkoi tammikuussa 1907 Helsingin vanhimmasta kaupunginosasta Kruununhaasta, jossa oli vielä jäljellä paljon empirekauden puutaloja. Jo keväällä siirryttiin Vanhaankaupunkiin ja Itäisen Viertotien varrelle, jossa muutoksia tapahtui nopeasti. Seuraavina vuosina kohteet olivat Töölössä ja eteläisessä Helsingissä. Vuonna 1912 ajankohtaisia paikkoja olivat muun muassa Kaisaniemi, Jätkäsaaren ja Sörnäisten rannat ja Pasila.

Fredrikinkadun ja Bulevardin kulmaus vuonna 1907. Matala puutalo Bulevardin kulmassa, Fredrikinkatu 37, valmistui 1828 Helsingin seurakunnan kappalaisen pappilaksi. Kuva kertoo erinomaisesti kaupunkirakenteen muutoksesta: uudenaikaiset korkeat kivitalot valtaavat alaa matalilta puutaloilta. Linnamaiset jugendtyyliset kerrostalot ovat Bulevardin varrella.

Pyykinpesijöitä Leppäsuolla vuonna 1907. Tällaisen kuvan voisi helposti ottaa silmänräpäyskameralla. Vai voisiko? Signe Brander on ollut liikkeellä raskaan ja jalustaa vaativan ison negatiivikoon (18 x 24 cm) kameran kanssa. Otos näyttää vaivattomalta ja kevyeltä, vaikka sen eteen on nähty paljon vaivaa. Tunnelma on leppoisa ja kiireetön. Kuvaa katsoessa miettii, kuinka paljon hän on asetellut kuvattaviansa paikoilleen. Näyttää siltä, kuin pikkulapset olisi pantu paikoilleen istumaan. Aikuisia on ainakin pyydetty katsomaan kameraan. Signe Brander on valinnut hyvän kuvaussuunnan, pyytänyt kuvattavia olemaan tovin paikoillaan ja laukaissut sopivalla hetkellä.

Nainen kameran takana

Signe Brander (1869–1942) syntyi Parkanossa ja asui lapsuutensa ja nuoruutensa Kokkolassa, jossa perheen isä oli tullivirkailijana. Isän kuoltua perhe muutti Helsinkiin 1891. Helsingissä Signe suoritti piirustuksenopettajan kurssin Taideteollisessa keskuskoulussa. Opettajaksi hän ei kuitenkaan koskaan ruvennut, sillä kiinnostus valokuvaukseen vei hänet uudelle uralle. Ei tiedetä, missä hän valokuvaus-aidon alun perin oppi, mutta taitojaan hän pääsi täydentämään työskennellessään Daniel Nyblinin ateljeessa.

Nainen valokuvaajana ei ollut harvinaisuus 1900-luvun alussa. Ammatin katsottiin sopivan naisille jo valokuvauksen alkuajoista lähtien, ja heitä toimikin ateljee-kuvaajina. Nainen kaupunkikuvaajana ei ollut kuitenkaan aivan tavallinen näky. Kaupunkikuvaus oli vaativaa. Hankalissa ja ahtaissa kaupunkiolosuhteissa valokuvaajalla piti olla monipuolista teknistä

osaamista, sommittelutaitoa ja luovuutta ongelmien ratkaisuun.

Fyysisesti työ oli raskasta, sillä kuvauskalusto oli painavaa. Kaupunkikuvaajan vakiovarusteisiin kuuluivat iso kamera ja jyrkävä jalusta sekä objektiivieja, negatiivilevyjä ja kuvakasetteja. Kuvausmatkat Signe Brander taittoikin vossikalla. Hankalimmilla kuvausretkillä oli kaiketi mukana apulainen, sillä kiipeäminen Kallion kirkon torniin tai tasapainoileminen Kansallismuseon tornin rakennustelineillä pitkissä hameissa ja nappikengissä kuvauskaluston kera ei ollut ihan helppoa.

Kaupungilla kuvaaminen oli muutenkin työlästä ja vei usein paljon aikaa, sillä vaihtelevien valaistusolosuhteiden takia kohteessa joutui monesti käymään useamman kerran. Yksittäisen kuvan ottaminenkin vei aikaa: kuva piti sommitella huolellisesti, sillä epäonnistumisiin ei ollut varaa. Suuret lasinegatiivit painoivat toista sataa grammaa, eikä niitä voinut kuljettaa mukana suuria määriä.

Kaupunkikuvaaminen oli haasteellista, se vaati paitsi taitoa myös taiteellista näkemystä. Viimeksi mainittua Signe Branderilla olikin piirustuksenopettajaopintojen ansiosta. Hänen nopeasta oivalluskyvystään kertovat kuviin pysäytetyt ihmiset. Huumorintajuakin hänellä oli, siitä todistavat kuvien herkkuiset pienet yksityiskohdat: raitiotiekiskojen välissä jolkotteleva koira, mäyräkoirakoirakaksikko keskellä Konstantininkatua ja kotieläimiin keskittyvä ”perhepotretti” Hietaniemessä sijaitsevan asumuksen pihalla.

Parhaimmillaan Signe Branderin valokuvat lähenyivät ilmaisullaan, sommittelullaan ja valonkäytöllään maalaustaidetta. Pyykinpesijät Leppäsuolla taustanaan höyryävät pyykkipadat, pojat pihakaivolla Viidennellä linjalla ja talviset pihanäkymät tuovat mieleen teemoiltaan ja ilmaisultaan aikakauden kuvataiteilijoiden teokset. Signe Brander on onnistunut vangitsemaan kuviinsa uskottoman todellisia tunnelmia ja hetken lumoa.

Kuvateos Signe Branderista

Signe Branderin valokuvat ovat Helsingin historian ystäville kiintoisa ja lähes pohjaton lähdeaineisto kaupungin rakentamisen ja helsinkiläinen arjen historiaan. Katunäkymiin, kaupunkimaisemiin ja rakennusten kuviin valokuvaaja on tallentanut myös hetkiä kaupunkilaisten elämästä. Jalan- kulkijoita, työntekijöitä, kaduilla leikkiviä lapsia ja hevosajoneuvoja tarkkailemalla katsoja voi perehtyä kaupungin sosiaali- historiaan sekä pukeutumisen, työtapojen ja kaupunkiliikenteen historiaan.

Ensimmäisen kuvausvuoden jälkeen lautakunta totesikin, että arkkitehtuuriku- vat eivät toimisi ilman palasia kaupungin elämästä. Kaupunginmuseon valokuvaajat

seuraavat vielä tänä päivänä Signe Bran- derin viitoittamia polkuja tallentaessaan muuttuvan Helsingin näkymiä ja elämää.

Narinkka-sarjassa ilmestynyt teos ”Signe Brander – Helsingin kuvaaja” on ensim- mäinen yksinomaan Signe Branderin valo- kuviin keskittyvä kirja. Lukija johdatetaan kuvalliselle aikamatkalle 1900-luvun alun Helsinkiin Signe Branderin seurassa. Kuvaus- retki alkaa Helsingin syntysijoilta Vanhasta- kaupungista ja etenee pitkin Itäistä Viero- tietä Pitkäsillan yli Kruununhakaan ja eteläiseen Helsinkiin, josta päädytään Töölön huvila-alueille ja Pasilan työväen- esikaupunkiin. Takaisin keskikaupungille palataan pitkin Läntistä Viertotietä. Kirjan tekstit ovat sekä suomeksi että ruotsiksi.

Näkymä Konstantininkadulle, nykyiselle Meritullinkadulle, Kirkkokadulta 1907. Koirat saivat olla vapaalla jalalla kaupungissa, kunnes se kiellettiin kaupungin järjestyssäännöissä 1945.

Asuin- ja talousrakennuksia entisen Kaartin ruutikellarin tontilla Hietaniemessä vuonna 1908.

Kaupungin laajan alueen laitamilta löytyi maatalo- maisiakin pihapiirejä. Kuvaaja on ohjannut talonväen asemiinsa, mutta lisävaikeutena ovat olleet kotieläimet. Lapset on saatu sopivasti kaitsemaan mustia lampaista. Keskelle kuvaa sijoitettu hevonen on ilmeisesti talutettu siihen. Maahan vapaasti lasketusta riimusta päätellen se on jäänyt luonteeltaan rauhallisena paikoilleen. Toisessa samaan aikaan otetussa kuvassa hevonen on edelleenkin täysin samassa asennossa, vain tyttö lampaineen on siirtynyt sopivampaan paikkaan.

Foto Signe Brander
Helsingfors 1908

Teksti: Jere Jäppinen, tutkija

Kuva: Helsingin kaupungin museo/Erkki Salmela

Marjukka Dahl ja Jaana Perttilä tutkivat työssään usein rakennuspiirustuksia ja värikarttoja.

Vanhojen talojen vaalijat

Kaupunginmuseon rakennuskonservaattorit ovat korjausrakentamisen eläviä tietopankkeja, joilta vanhoja taloja kunnostavat saavat asiantuntevaa apua.

Helsingin rakennusperinnön ja kaupunkimaiseman vaaliminen ja säilyttäminen on kaupunginmuseon tärkeä tehtävä, jota hoitavat kulttuuriympäristöyksikön rakennustutkijat ja rakennuskonservaattorit. Käytännössä tätä työtä tehdään antamalla lausuntoja kaavoituksesta ja korjaushankkeista sekä tarjoamalla asiantuntija-apua korjausten suunnittelijoille ja toteuttajille. Korjausneuvonta on rakennuskonservaattorien erikoisalaa.

Arvokkaita neuvoja ilmaiseksi

Rakennuskonservointi on Suomessa varsin uusi museotyön alue. Se kehittyi 1970-luvulla, kun vanhaa rakennuskantaa alettiin purkuvimman jälkeen arvostaa ja kunnostaa. Opit haettiin aluksi ulkomailta, mutta jo 1980-luvulla alan ammattikoulutus aloitettiin Vantaalla. Ensimmäisten joukossa rakennuskonservattoreiksi valmistuivat Helsingin kaupunginmuseossa työskentelevät Jaana Perttilä ja Marjukka Dahl.

Rakennuskonservaattorin koulutus antaa perinpohjaiset tiedot muun muassa vanhoista

rakennustavoista, rakennusmateriaaleista ja pintakäsittelyistä. Täytyy myös osata tutkia ja selvittää, millaisia muutoksia rakennuksessa on eri aikoina tehty, minkälaisin värein ja tekniikoin seinät on maalattu eri aikoina ja miksi vääränlaiset korjaukset ovat vaurioittaneet taloa. Ennen kaikkea rakennuskonservaattori tietää, miten vanhan rakennuksen voi kunnostaa nykyajan tarpeita vastaavaksi siten, että se säilyy mahdollisimman aitona.

Rakennuskonservaattorit osallistuvat museossa korjaushankkeista annettavien lausuntojen valmisteluun ja tutustuvat korjattaviin rakennuksiin. Parhaassa tapauksessa museoon otetaan yhteyttä jo silloin, kun remontin tavoitteita vasta suunnitellaan. Tässä vaiheessa konservaattorin asiantuntemuksesta on eniten hyötyä.

Rakennuskonservaattori osaa kertoa esimerkiksi vanhoista rakenteista mahdollisesti paljastuvista ongelmista ja niiden taloudellisimmista korjausmahdollisuuksista. Hän voi auttaa valitsemaan osaavat

suunnittelijat ja tekijät sekä vanhaan taloon sopivat korjausmateriaalit. Konservaattori tuntee myös kaavoituksen rakentajalle asetamat rajoitukset ja luvanhaun koukerot. Kysymällä ajoissa neuvoa korjaaja voi välttää monta turhaa, kallista ja rakennusta vahingoittavaa virhettä – yksinkertaisesti säästää paljon aikaa, vaivaa ja rahaa.

Marjukka Dahl muistuttaa remonttia suunnittelevia:

– Vanhan säilyttäminen on usein halvempaa kuin uuden tekeminen, toisin kuin monet rakentajat luulevat.

Rakennuskonservaattorin neuvoista on apua myöhemminkin remontin aikana. Yleensä konservaattorit osallistuvat korjaushankkeisiin alusta loppuun, suunnitteluvaiheesta työn valmistumiseen asti. He myös käyvät seuraamassa korjauksen etenemistä. Joskus konservaattori hälytetään työmaalle pikaisesti.

– Vanha talo tuottaa yllätyksiä aina, ja suunnitelmia täytyy osata muuttaa joustavasti, sanoo Marjukka Dahl.

Kaupunginmuseon rakennuskonservattorit eivät palvele vain komeimpien arvorakennusten korjaajia, vaan heidän puoleensa saavat kääntyä vaikkapa julkisivuremonttia suunnittelevat taloyhtiöt tai ikkunakorjausta kaavailevat omakotitalon omistajat. He opastavat myös Museo-
viraston ja Ympäristökeskuksen entistämisavustusten haussa. Korjausneuvonta on maksuton kunnallinen palvelu. Neuvoja saa puhelimitse ja sähköpostitse ja tarvittaessa paikan päällä.

Ammattimies osaa arvostaa konservaattoria

Alkuaikoina 1980-luvulla rakennuskonservattorien, joista useimmat olivat nuoria naisia, ei ollut aivan helppo löytää paikkaansa miehisillä ja tiukkaa arvojärjestystä noudattavilla rakennustyömailla. Parissakymmenessä vuodessa ymmärrys korjausrakentamista ja rakennussuojelua kohtaan on merkittävästi kasvanut. Rakentajat, ainakin ammattitaitoiset, ovat oppineet arvostamaan rakennuskonservattorien taitoja ja tietoja. Nykyään rakennuskonservattori on työmaalla lähes aina kunnioitettu vieras, jonka sana painaa.

Työ vaatii tiedon lisäksi ihmistunte-
musta ja neuvottelutaitoa, koska korjausrakentamisessa kohtaa tavan takaa suuria ja monimutkaisia ongelmia. Usein tilojen käyttäjillä, suunnittelijoilla, eri viranomaisilla ja rakennussuojelun edustajilla on erilaiset näkemykset siitä, mitä kohteessa voi tehdä. Jaana Perttilä kertoo:

– Tässä työssä on ensiarvoisen tärkeää osata kuunnella vastapuolta. Sen jälkeen on itse osattava esittää näkemyksensä rauhallisesti ja asiallisesti sekä perustella ne hyvin. Pitää olla yhteistyökykyinen ja valmis kompromisseihin, jos se on ainut keino välttää täydellinen katastrofi.

Rakennuskonservattori ajaa asiaansa määrätietoisesti, jos suojelutavoitteet täyttävää kompromissia ei löydy.

– Työn luonteeseen kuuluu myös pysäyttää tai ohjata uuteen suuntaan sel-

laiset hankkeet, jotka uhkaavat lopullisesti tuhota kohteen, miljöön tai alueen. Pitää uskaltaa sanoa ei ja olla rakentavasti eri mieltä asioista, koska konflikteilta ei aina voi välttää.

Rakennuskonservattorit korostavat, ettei heidän tavoitteensa ole kieltää vaan nimenomaan keskustella, neuvoa ja ohjata hyvään, kaikkia osapuolia tyydyttävään lopputulokseen, joka yleensä syntyy ajan myötä.

– Asioihin löytyy aina ratkaisu, kunhan niitä vain tutkitaan monesta eri näkökulmasta, painottaa Jaana Perttilä.

Neuvottavia riittää tiheästi asutulla ja vilkkaasti rakentavalla pääkaupunkiseudulla. Keski-Uudenmaan maakuntamuseona toimivan Helsingin kaupunginmuseon rakennuskonservattorit palvelevat Helsingin lisäksi Tuusulan, Nurmijärven, Kauniaisten, Espoon, Vantaan, Hyvinkään, Keravan ja Järvenpään rakentajia. Heidän työssään onkin raskainta jatkuva kiire ja asioiden päällekkäisyys. Lisää työvoimaa tarvittaisiin kipeästi.

Myös työn tiedollinen vaativuus on kasvanut. Yhä enemmän korjataan 1940–60-luvuilla rakennettuja taloja, ja 1970–80-lukujenkin rakennuksia remontoidaan jo. Rakennuskonservattorin työ käy siksi aina vain haastavammaksi, koska viimeksi kuluneiden viidenkymmenen vuoden aikana rakentamisen monimuotoisuus ja rakennusmateriaalien ja -tekniikoiden määrä on moninkertaistunut aiempaan verrattuna.

Kiireestä huolimatta kaupunginmuseon rakennuskonservattorit arvostavat työnsä itsenäisyyttä, vaihtelevuutta ja haastavuutta. Työn iloa saa nauttia tutustuessaan kiintoisiin rakennuksiin ja työskennellessään vanhaa arvostavien talonomistajien, arkkitehtien, insinöörien ja rakentajien kanssa.

Vanhoiden talojen vaalijoita ilahduttaa sekin, että yhä yleisemmin ymmärretään kulttuuriympäristön olevan kaikkien yhteinen asia. On jokaisen helsinkiläisen ilo, että jälkeemme jää tuleville sukupolville rakennuksia, tiloja, miljöitä ja alueita, jotka kertovat aikaisempien sukupolvien erilaisista tavoista elää, asua ja rakentaa.

Teksti: Jere Jäppinen, tutkija

Kuvat: Helsingin kaupungin museo

Lähiö museossa, museo lähiössä

Aikoinaan nopeasti metsään tai pellolle nousseita lähiöitä on totuttu väittämään historiattomiksi ja niiden asukkaita juurettomiksi. Kumpikaan väite ei pidä paikkaansa.

Helsingin alue kasvoi valtavasti 1900-luvulla, erityisesti suuren alueliitoksen yhteydessä 1946, jolloin iso osa Helsingin maalaiskunnasta liitettiin kaupunkiin. Seudun lukuisien kauppaloiden, kuntien, taajaväestön yhdyskuntien ja kylien väestö tuli kaupunkilaisia, joiden aidosta helsinkiläisyydestä kantakaupungin asukkaat saattoivat esittää epäilyksiä. Kun näille alueille alettiin rakentaa kiihkeään tahtiin uusia esikaupunkeja ja lähiöitä, joihin asettui muualta Suomesta vastikään Helsinkiin tulleita muuttajia, saatiin lisää aihetta puheille historiattomuudesta ja juurettomuudesta.

Lähiöiden syvät juuret

Käsitys uusien kaupunginosien historiattomuudesta perustuu lähinnä kantahelsinkiläisten tietämättömyyteen. Itse asiassa monien esikaupunkien ja lähiöiden juuret ulottuvat paljon Helsingin kaupungin syntyä varhaisempaan aikaan. Keskiaikaisia, ruotsalaisten uudisasukkaiden 1300–1400-luvulla perustamia kyliä ovat alkujaan muun muassa Koskela, Viikki, Pakila, Pukinmäki, Huopalahti, Kaarela, Vartiokylä, Konala, Malmi, Mellunkylä, Rastila, Suutarila, Tapanila ja Oulunkylä. Vaikka ikivanhoista kylistä ei ole juuri muuta jäljellä kuin paikannimiä, ne sitovat uudet kaupunginosat alueen menneisyyteen.

Juurettomuutta kyllä esiintyi uusilla asuinalueilla, ainakin jos sillä tarkoitetaan Helsingin keskustan maisemiin samastumista. Monille lähiöasukkaille keskusta jäi etäiseksi varsinkin palveluiden parantua kaupungin laita-alueilla. Erityisen

vieras se oli lähiöiden lapsille, jotka erään tutkimuksen mukaan tunsivat 1970-luvulla keskustasta hyvin vain Rautatieaseman ja Puukevan tavaratalon. Muut Helsingin merkkirakennukset taisivat olla tutumpia televisiosta kuin omin silmin nähtyinä.

Puotinharjun Puhos oli valmistus-
saan 1964
Suomen
suurin
ostoskeskus,
joka oli
tarkoitettu
modernin
lähiön
tyylikkääksi
sydämeiksi ja
asukkaiden
viihtyisäksi
oleskelu-
paikaksi.

Ihmisillä on vahva halu juurtua kotitienoilleen. Suuri osa uusien lähiöiden asukkaista oli kotoisin Helsingin kanta-kaupungin työläisalueiden ahtaista puutaloista, eikä heidän helsinkiläisyytensä ollut sidottu keskustan kivikortteleihin. He, samoin kuin muualta Suomesta muuttaneet, kotiutuivat lähiöihin, joiden uudenaikaiset asunnot ja palvelut merkitsivät aivan uudenlaista elämänlaatua. Ulkopuolisten ennakkoluulot vain tiivistivät lähiöasukkaiden paikallistunnetta. Hurjamaaiseenkin kaupunginosan asukkaat tunsivat kotiseudustaan ylpeyttä.

Nykyään vanhimmat liitosalueille rakennetut kaupunginosat ovat jo yli puoli vuosisataa vanhoja ja monet lähiötkin reilusti 40-vuotiaita. Ensimmäinen lähiösukupolvi on eläke- ja muisteluiässä ja kokoa ahkerasti muistojaan ja valokuviaan kaupungin-osakirjoiksi. Toinenkin lähiöpolvi esittelee kokemuksiaan lähiölapsuudesta muun muassa romaaneissa, runoissa ja elokuvissa. Historiattomiksi ja juurettomiksi tuomitut kaupunginosat suorastaan pursuavat menneisyyttä, perinnettä ja paikallistunnetta.

Museo lähtee lähiöön

Helsingin laajeneminen merkitsi haastetta myös kaupungin historiaa vaalivalle ja talentavalle kaupunginmuseolle, joka oli keskittynyt vanhan kantakaupungin muistoihin. Valtavan suurella uudella kaupunkialueella tapahtui nopeasti paljon muutoksia, vanhaa purettiin ja uutta rakennettiin kiivaasti. Oli mahdotonta dokumentoida muuttuvaa maisemaa ja elämäntapaa samalla tarkkuudella kuin kantakaupungissa. Kesti kauan ennen kuin uusilta alueilta saatiin kerättyä ja kuvattua edes jonkin verran aineistoa kokoelmiin.

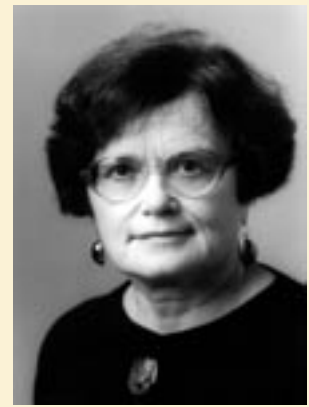
Lähiöt ovat edelleen haaste kaupunginmuseolle monilla museotyön aloilla. Kokoelmissa ei ole vielä kukaan kattavasti esineitä tai valokuvia useista kaupunginosista, eikä näiden alueiden helsinkiläisten elämämuotoa ja sen muuttumista ole tallennettu kyllin hyvin. Tätä puutetta korjaamaan on suunniteltu lähiöelämän ottamista museon tutkimustyön painopistealueeksi lähivuosina. Tavoitteena on tallentaa kaupunkikansa-

tieteen menetelmin mahdollisimman runsas ja monipuolinen aineisto esimerkiksi valitun Myllypuron arjesta, erilaisista asukkaista, kodeista, elämäntavoista, rakennuksista ja maisemista.

Lähiöiden rakennukset tarjoavat haasteita myös museon kulttuuriympäristöyksikölle. Helsingin koko rakennuskannasta yli 80 prosenttia on rakennettu 1940-luvulla tai myöhemmin, ja tästä massasta suurin osa sijaitsee kantakaupungin ulkopuolella. Nyt, esikaupunkien ja lähiöiden talojen tullessa 40–50 vuoden ikään, ne ovat peruskorjauksen tarpeessa. Osaa uhkaavat suuret muutokset tai jopa purkaminen. On aika arvioida tätä rakennusperintöä suojelun näkökulmasta ja pohtia, mikä osa 1940–60-luvun arkkitehtuurista on niin arvokasta ja tyypillistä, että se tulee säilyttää muistona aikansa ihanteista.

Tätä pohdintaa on harjoitettu museossa jo toistakymmentä vuotta korjaus- ja purkuhankkeiden tullessa lausunnolle. Viime vuosina on ryhdytty selvittämään järjestelmällisesti tiettyjä rakennusperinnön osia. Kaupunginmuseo on äskettäin julkaissut tutkimuksen lähiöihin olennaisesti kuuluvista ostoskeskuksista ja osallistunut myös Helsingin koulurakennusten läpikäyntiin. Näitä tutkimuksia käytetään apuna määrittäessä yksittäisten rakennusten arvoa. Erityisen edustavissa tapauksissa myös kokonaisen kaupunginosan maiseman suojele voi olla tavoitteena kuten Maunulassa ja Pihlajamäessä.

Yksi ongelma kaupunginmuseon ja lähiöiden helsinkiläisten kohtaamisessa on se, että museolla on kantakaupungin ulkopuolella vain yksi toimipiste, Tuomarinkylän museo. Vaikka ainakin paikallislehtien runsaista kirjoituksista ja Sofia-lehden tilaajarekisteristä päätellen kaupunginmuseo lienee ainakin jossain määrin tuttu koko kaupungissa, monelle lähiöasukkaalle se on saattanut jäädä vieraaksi juuri etäisyyden takia. Tämän puutteen osittaiseksi korjaamiseksi edes Itä-Helsingin osalta kaupunginmuseo järjestää Itäkeskuksen Stoassa syksyllä 2005 sekä pienoisenäyttelyn että tapahtumapäivän.

Laura Collan (1937–2004)

Helsingin kaupunginmuseon johtokunnan pitkäaikainen jäsen ja entinen puheenjohtaja, filosofian maisteri Laura Collan menehtyi liikenneonnettomuudessa saamiinsa vammoihin syyskuussa 2004. Johtokunnan kantaviin voimiin kuulunut Collan ehti toimia yli 20 vuotta kokoomuksen edustajana. Hän oli puheenjohtajana vuosina 1981–88 sekä 1993–96.

Helsinki ja sen historia olivat syntyperäiselle helsinkiläiselle sydämen asia. Laura Collan teki helsinkiläisissä kouluissa kolmikymmenvuotisen uran historianopettajana. Lähiökoulussa 1970-luvulla työskennellessään Laura Collan nosti kotiseudun menneisyyden osaksi koulun historianopetusta. Hän piti myös kaupunginmuseon tärkeimpänä tehtävänä auttaa uusia ja vanhojakin helsinkiläisiä juurtumaan syvemmin kotikaupunkiinsa ja siten viihtymään paremmin.

Aktiivinen Collan oli todellinen museon ystävä ja oli osaltaan luomassa johtokunnassa puoluerajat ylittävää yhteishenkeä ja tukemassa museon toimintaa. Hänet palkittiin vuonna 2000 Suomen Museo-liiton hopeisella ansiomitalilla 20-vuotisesta työstään museon hyväksi.

Eläkepäivinä hänellä oli aikaa matkailuharrastukselleen. Hän alkoi myös opiskella Helsingin yliopistossa kansatiedettä. Nämä kaupunkikulttuurin syvempään tutkimukseen liittyvät pyrkinnöt katkesivat kuitenkin valitettavasti kesken.

Paljon ohjelmaa taidenäyttelyssä

Suursuosion saaneen Helsinki kehyksissä -näyttelyn anti täydentyy vuonna 2005 kahdella esitelmä- ja opastussarjalla ja monilla konserteilla. Postikortteja on nyt saatavilla yleisön suosikkiteoksista. Loppuvuodesta ilmestyy myös odotettu kirja kaupungin-museon taidekokoelmasta.

Museonystävien ohjelmaa

Museonystävät vierailevat kevätkaudella muun muassa Kasvimuseossa ja tekevät retken Tukholman seudun linnoihin ja kartanoihin. Syksyksi suunnitellaan tutustumiskäyntiä Helsingin kauneimpiin porraskäytäviin. Yhdistys tukee myös Tuomarin-kylän museon tulevan interiöörinäyttelyn valmistelua osallistumalla huonekalujen konservointikustannuksiin.

Museonystävien jäseneksi voi liittyä kaupungin-museon kotisivujen Palvelut-sivun kautta tai noutamalla esitteen ja liittymislomakkeen jostakin kaupungin-museon näyttelypisteestä.

Museon aarteita verkossa

Kaupunginmuseo liittyy alkuvuodesta 2005 uuteen Suomen museot online -järjestelmään, jonka on tulevaisuudessa määrä tarjota yleisölle pääsy Suomen museoiden kokoelmatietokantoihin. Alkuvaiheessa kaupungin-museo esittelee verkossa noin tuhat valikoitua esinettä ja kuvaa, muun muassa hopeakellon, jonka kauppias Anders Byström lahjoitti Helsingin maistraatille 1761. Sivuston osoite on www.suomenmuseotonline.fi.

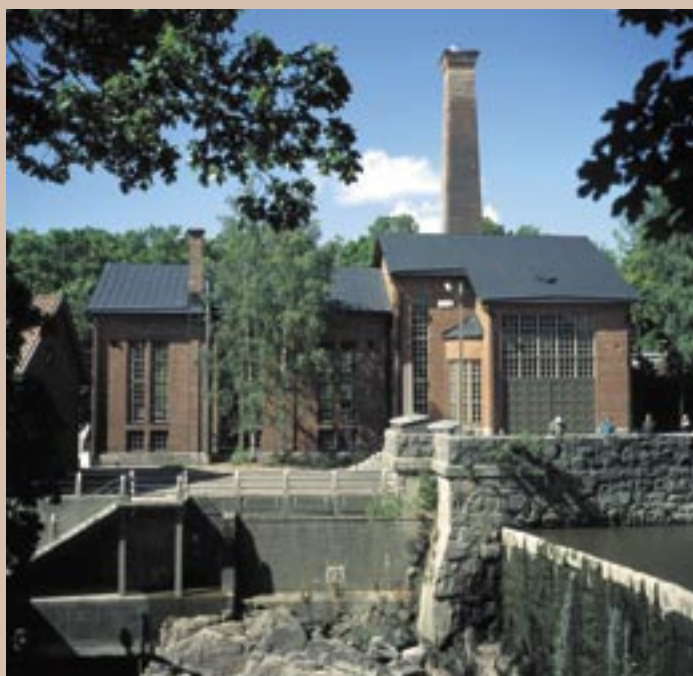
Pasilan konepajan historia kirjaksi

Kaupunginmuseon Memoria-sarjassa ilmestyy tutkimus VR:n Pasilan konepajan historiasta. Konepajalla valmistettiin ja korjattiin lähes sadan vuoden ajan juna-vaunuja. Se oli tuhansien ihmisten työpaikka ja tärkeä osa rautateiden, Helsingin ja koko Suomen teollisuus-historiaa.

Taiteiden yönä Voimalamuseoon

Kaupungin-
museo
tarjoaa
koko
perheen
ohjelmaa
tällä
kertaa
Voimala-
museossa
Taiteiden
yönä
25.8.2005
klo 17–21.

Tyylikästä Tuomarinkylässä

Tuomarinkylän
museossa avautuu
27.11.2005 Tyylikästä-
näyttely, jossa kaupungin-
museon hienoa huone-
kalukokoelmaa esitellään
yleisön toiveiden
mukaan tyylihistorian
näkökulmasta. Esillä
on monia alkuperäisiä
sisustuskokonaisuuksia
kuten kuvan biedermeier-
tyylinen musiikkisalonki.

Haluatko ajantasaista tietoa kaupunginmuseon tarjonnasta?

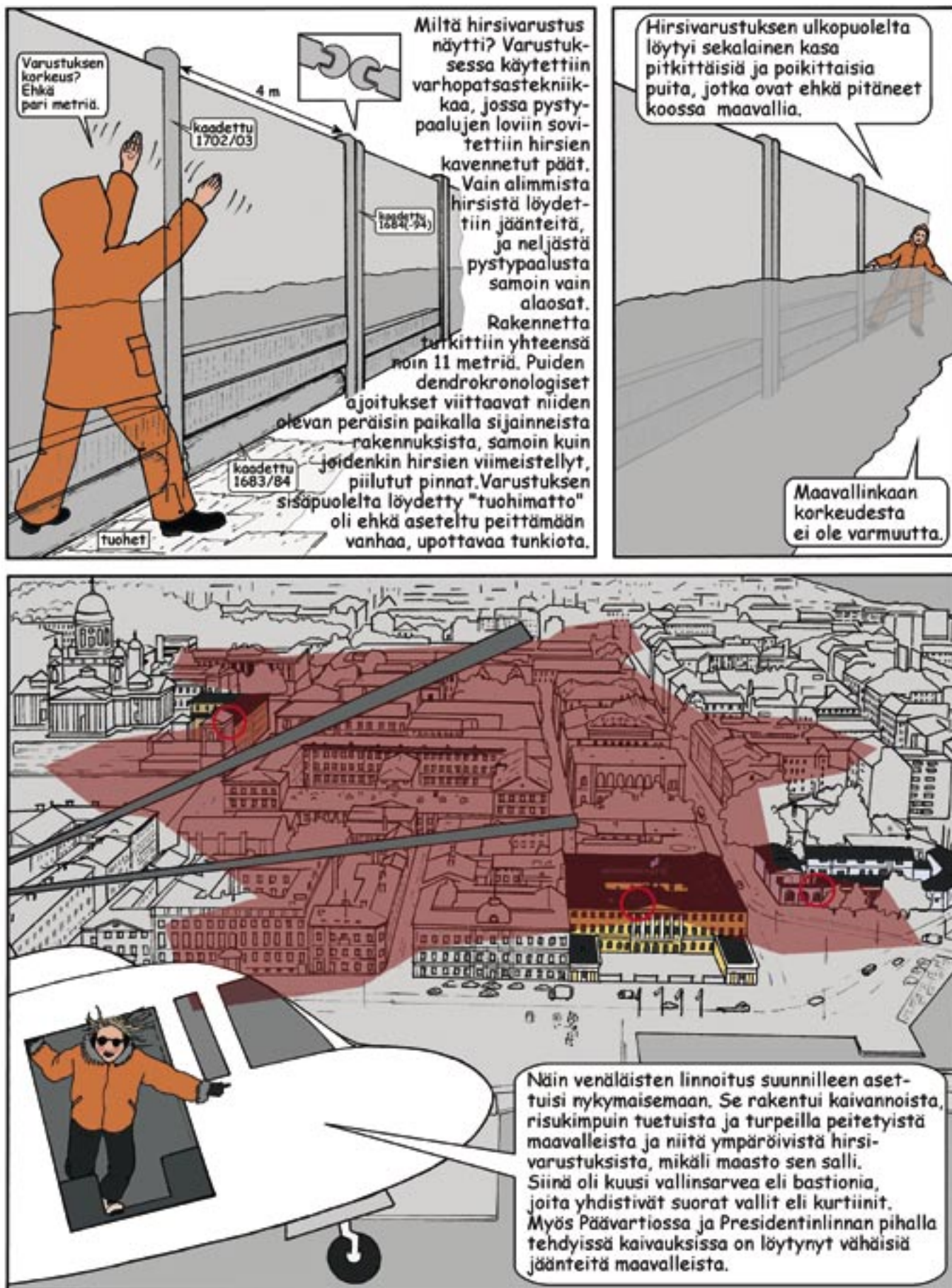
Liity sähköpostilistalle museon kotisivulla www.helsinginkaupunginmuseo.fi.

Helsinki Helsingin alla

Sarjakuva: Jaana Mellanen, tutkija

Venäläisten linnoitus kaupungin raunioilla

In her leading article, museum director Tiina Merisalo describes the deplorable situation of the Museum's warehouses. For decades, the Museum has had to store its valuable collections in buildings not adequate for such purpose according to modern standards. Last year, the need for new warehouses was made acute by many unpleasant surprises: water leakages during the rainy summer, a sudden end of the lease contract of the largest warehouse as well as plans for extensive explosion works close to another warehouse. The Museum quickly has to evacuate 300 000 objects. Funds are desperately needed.

The importance of proper storage is clarified in a large article that presents the functions of a museum warehouse and the conditions required to ensure the preservation of the objects. Different materials all have their specific demands. The most critical factors are humidity and temperature, which should be under strict control. Nevertheless, none of the City Museum's old-fashioned storage rooms has a suitable air conditioning system. A modern warehouse is indispensable in order to prevent further damage on or even destruction of some parts of the collection.

In spite of the problems, the Museum will open new exhibitions also this year. "Mammoth and Guinea Pig" in Children's Museum is dedicated to the animal history of Helsinki. Animals – domestic, wild, familiar or exotic – have always lived here with us, but the attitudes of people toward them have changed a lot. Small kids will enjoy the exhibition, created in cooperation with children and designed for playing and experiencing. Schoolchildren and adults will find loads of facts and fun in a book and on a website that deepen the informative content of the exhibition.

Signe Brander was a female photographer who was given the task of documenting the rapidly vanishing old townscape of Helsinki in the early 1900s. She took 907 photographs that are still the core of the Museum's photo archive. Her pictures

are masterpieces that do not only show the buildings and streets in a well balanced perspective, but also contain charmingly vivid glimpses of city life. A selection of her best photographs is now published in a book.

The one-hundred-year-old cooperative Elanto used to be a part of daily life in Helsinki. First of all, Elanto meant a bakery and delicious bread as well as a chain of milk and bread shops. But, as a cooperative it offered its members all kinds of modern services ranging from restaurants to sports clubs, from baptismal gifts to funeral parlours. This remarkable economical, cultural and social organisation is now being studied for a future book.

Publishing is a major part of the Museum's work and good graphic designers are treasured partners. Maria Appelberg, who designs museum books with great pleasure, has also created some beautiful publications for the City Museum. As a descendant of a deeply-rooted Helsinki family she has a warm relationship with her home city and its history.

Building conservation is a relatively new branch of museum work. Building conservators are specialised in renovating old houses in such a manner that modern needs and the original features of the building can meet harmoniously. They work mainly as consultants, which requires a broad knowledge and experience as well as very good negotiating skills.

The area of Helsinki grew fast in the 20th century. Since the 1940s many suburbs were built and a new urban lifestyle evolved. The suburbs are a challenge to the Museum, which tries to gather historical and cultural documents also there. Now, as the oldest suburbs need renovation, even the preservation of modern architectural heritage has become acute.

Our comic strip archaeologist discovers the remains of a wooden fortress built by the Russian occupants during the Great Northern War on the site of Helsinki that had been burnt to the ground by its fleeing inhabitants in 1713.

Helsinki City Museum

Sofiankatu 4, tel. 169 3933

Open Mon–Fri 9 am–5 pm, Sat–Sun 11 am–5 pm

Helsinki Horizons

At Kino Engel 2 video films about Helsinki.

Museum Shop.

Street Museum

Sofiankatu, open 24h, free admission

15.5. Sofia's Day. Historical street party
noon–4pm

27.11.–6.1.2006 Christmas decorations.

Hakasalmi Villa

Mannerheimintie 13, tel. 169 3444

Open Sun–Thu 11am–4pm, closed 13.6.–16.7.

Helsinki in Frames

Sederholm House

Aleksanterinkatu 16–18, tel. 169 3625

Open Sun–Thu 11am–4pm, closed 24.6.–31.7.

1809 – Parting Ways

Burgher's House

Kristianinkatu 12, tel. 135 1065

Open 5.6.–31.8. and 27.11.–5.1.2006

Sun–Thu 11am–4pm

27.11.–5.1.2006 Christmas decorations.

Tram Museum

Töölönkatu 51 A, tel. 169 3576

Open Sun–Thu 11am–4pm, closed 1.6.–31.7.

School Museum

Kalevankatu 39–41, tel. 3108 7066

Open Sun–Thu 11am–4pm, closed 30.5.–4.9.

Tuomarinkylä Museum & Children's Museum

Tuomarinkylän kartano, tel. 728 7458

Open Sun–Thu 11am–4pm, closed 29.7.–3.9.

Home until 28.7., Elegant interiors from 27.11.

Mammoth and Guinea Pig from 14.3.

Worker Housing Museum

Kirstinkuja 4, tel. 146 1039

Open 5.6.–31.8. Sun–Thu 11am–4pm

Power Station Museum

Hämeentie 163, tel. 3108 7064

Open 1.6.–31.8. Sun–Thu 11am–4pm

Virtual Museum & website of the Museum

www.helsinkicitymuseum.fi

Entrance fee

3/1,50 euros, children under 18 free.

On every Thursday as well as on the International Museum Day May 18th and Helsinki Day June 12th the admittance is free for everyone.

The museums and Museum Shop are closed on Epiphany 6 January, Easter 25–28 March, 1st May, Ascension Day 5 May, Midsummer 24–26 June, Independence Day 6 December, Christmas 24–26 December as well as on 26 April, 20 September and 7 November.

Helsingfors stadsmuseum år 2005

Museerna	Utställningarna och evenemangen
Helsingfors stadsmuseum Sofiegatan 4, tel. 169 3933 Öppet må-fre kl. 9-17, lö-sö 11-17	Helsingfors vid horisonten Kino Engel 2: videofilmer med Helsingforsmotiv. Museibutik. Bildarkiv må och to kl. 10-15. 25.8. Konstens natt. Fritt inträde kl. 17-22.
Gatuseum Sofiegatan, öppet dygnet runt.	15.5. Sofiedagen. Vårlig gatufest kl. 12-16. Fritt inträde. 25.8. Konstens natt. 27.11. Adventet inleds kl. 12.00. 27.11.-6.1.2006 Gammaldags julgata.
Villa Hagasund Mannerheimvägen 13, tel. 169 3444 Öppet sön-tor kl. 11-16, stängt 13.6.-16.7.	Helsingfors i ramar 23.1.-20.2., 12.9.-9.10., 23.10. Föredrag och guidningar på söndagar kl. 14. 13.3., 17.4., 16.10. ja 20.11. Sibelius-Akademins elevkonsert kl. 14. 25.8. Konstens natt. Fritt inträde kl. 17-22.
Sederholmska huset Alexandersgatan 16-18, tel. 169 3625 Öppet sön-tor kl. 11-16, stängt 24.6.-31.7.	25.8. Konstens natt. Fritt inträde kl. 17-22. 27.11. Adventet inleds. Stjärngossarna kl. 13. Fritt inträde.
Sprutmästarens gård Kristiansgatan 12, tel. 135 1065 Öppet 5.6.-31.8. och 27.11.-5.1.2006 sön-tor kl. 11-16	27.11. Adventet inleds kl. 12-16. Stjärngossarna kl. 14.30. Fritt inträde. 27.11.-5.1.2006 Huset i traditionell juldräkt.
Spårvägmuseet Öppet sön-tor kl. 11-16, stängt 1.6.-31.7., 2.9.-2.10. specialöppettider och -inträdesavgifter	2.9.-2.10. Specialutställning i samarbete med Kulturfabriken Korjaamo.
Skolmuseum Kalevagatan 39-41, tel. 3108 7066 Öppet sön-tor kl. 11-16, stängt 30.5.-4.9.	7.4., 27.10. och 8.12. Skolsånger. Allsång på finska kl. 18-20. Fritt inträde.
Domarby museum Domarby gård, tel. 728 7458 Öppet sön-tor kl. 11-16, stängt 29.7.-26.11.	Hem t.o.m. 28.7., Stiligt fr.o.m. 27.11. 27.11.-5.1.2006 Julstämning på herrgården.
Barnmuseum Domarby gård, tel. 728 7458 Öppet sön-tor kl. 11-16, stängt t.o.m. 13.3. och 29.7.-3.9.	Mammutar och marsvin fr.o.m. 14.3. 20.3. Påskpyssel kl. 12-15. 12.5. Vårlekar kl. 10-13. 27.11. Adventet inleds kl. 12-15. Julpyssel. Fritt inträde. 30.11.-21.12. Julkurs på finska för 7-10-åringar på onsdagar kl. 14-15.30.
Arbertarbostadsmuseet Kristinegränden 4, tel. 146 1039 Öppet 5.6.-31.8. sön-tor kl. 11-16	
Kraftverksmuseum Tavastvägen 163, tel. 3108 7064 Öppet 1.6.-31.8. sön-tor kl. 11-16	25.8. Konstens natt. Program för hela familjen kl. 17-21. Fritt inträde.
Inträdesavgifter 3/1,50 euro, fritt för alla under 18 år. Varje torsdag samt på den internationella museidagen 18.5. och Helsingforsdagen 12.6. fritt.	
Museerna och Museibutiken håller stängt på trettondagen 6.1., påsken 25.-28.3., valborg 1.5., Kristi himmelsfärdsdag 5.5., midsommaren 24.-26.6., självständighetsdagen 6.12. och på julen 24.-26.12. samt 26.4., 20.9. och 7.11.	

Helsingin kaupunginmuseo vuonna 2005

Museot

Näyttelyt ja tapahtumat

Helsingin kaupunginmuseo

Sofiankatu 4, puh. 169 3933
Auki ma–pe klo 9–17, la–su 11–17

Horisontissa Helsinki

Kino Engel 2: Helsinki-aiheisia videoita. Museokauppa. Kuva-arkisto ma ja to klo 10–15.
25.8. Taiteiden yö. Vapaa pääsy klo 17–22.

Katumuseo

Sofiankatu, auki läpi vuorokauden.

15.5. Sofian päivä. Keväinen katujuhla klo 12–16. Vapaa pääsy.

25.8. Taiteiden yö.

27.11. Adventin avaus klo 12.00. Kaupunginmuseon joulukauden perinteiset avajaiset.

27.11.–6.1.2006 Vanhanajan joulukatu.

Hakasalmen huvila

Mannerheimintie 13, puh. 169 3444
Auki su–to klo 11–16, kiinni 13.6.–16.7.

Helsinki kehyksissä

23.1.–20.2., 12.9.–9.10., 23.10. Esitelmää ja opastuksia sunnuntaisin klo 14.

13.3., 17.4., 16.10. ja 20.11. Sibelius-Akatemian oppilaskonsertti klo 14.

25.8. Taiteiden yö. Vapaa pääsy klo 17–22.

Sederholmin talo

Aleksanterinkatu 16–18, puh. 169 3625
Auki su–to klo 11–16, kiinni 24.6.–31.7.

25.8. Taiteiden yö. Vapaa pääsy klo 17–22.

27.11. Adventin avaus. Tiernapojat klo 13. Vapaa pääsy.

Ruiskumestarin talo

Kristianinkatu 12, puh. 135 1065
Auki 5.6.–31.8. ja
27.11.–5.1.2006 su–to klo 11–16

27.11. Adventin avaus klo 12–16. Tiernapojat klo 14.30. Vapaa pääsy.

27.11.–5.1.2006 Talo perinteisessä jouluasussa.

Raitioliikennemuseo

Töölönkatu 51 A, puh. 169 3576
Auki su–to klo 11–16, kiinni 1.6.–31.7.
2.9.–2.10. erikoisaukioloajat
ja -pääsymaksut

2.9.–2.10. Erikoisnäyttely yhteistyössä Kulttuuritehdas Korjaamon kanssa.

Koulumuseo

Kalevankatu 39–41, puh. 3108 7066
Auki su–to klo 11–16, kiinni 30.5.–4.9.

7.4., 27.10. ja 8.12. Koululauluja. Yhteislauluilta klo 18–20. Vapaa pääsy.

Tuomarinkylän museo

Tuomarinkylän kartano, puh. 728 7458
Auki su–to klo 11–16,
kiinni 29.7.–26.11.

Koti 28.7. asti, Tyylikästä 27.11. alkaen

27.11.–5.1.2006 Joulutunnelmaa kartanossa.

Lastenmuseo

Tuomarinkylän kartano, puh. 728 7458
Auki su–to klo 11–16,
kiinni 13.3. asti ja 29.7.–3.9.

Mammutista marsuun 14.3. alkaen

20.3. Pääsiäisaskartelua klo 12–15.

12.5. Keväinen leikkipäivä klo 10–13.

27.11. Adventin avaus klo 12–15. Joulusaskartelua. Vapaa pääsy.

30.11.–21.12. Joulukurssi 7–10-vuotiaille keskiviikkoisin klo 14–15.30.

Työväenasuntomuseo

Kirstinkuja 4, puh. 146 1039
Auki 5.6.–31.8. su–to klo 11–16

Voimalamuseo

Hämeentie 163, puh. 3108 7064
Auki 1.6.–31.8. su–to klo 11–16

25.8. Taiteiden yö. Ohjelmaa koko perheelle klo 17–21. Vapaa pääsy.

Pääsymaksut

3/1,50 euroa, alle 18-vuotiaat 0 e. Torstaisin sekä kansainvälisenä museopäivänä 18.5. ja Helsinki-päivänä 12.6. vapaa pääsy.

Museot ja Museokauppa ovat kiinni loppiaisena 6.1., pääsiäisenä 25.–28.3., vappuna 1.5., helatorstaina 5.5., juhannuksena 24.–26.6., itsenäisyyspäivänä 6.12., jouluna 24.–26.12. sekä 26.4., 20.9. ja 7.11.

Helsingin kaupunginmuseo

PL 4300
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
Puh. (09) 169 3933, fax (09) 667 665
www.helsinginkaupunginmuseo.fi

Helsingfors stadsmuseum

PB 4300
00099 HELSINGFORS STAD
Tfn (09) 169 3933, fax (09) 667 665
www.helsingforsstadsmuseum.fi

Helsinki City Museum

P.O. Box 4300
FIN-00099 CITY OF HELSINKI
Tel. +358 9 169 3933, fax +358 9 667 665
www.helsinkicitymuseum.fi